

Marie Vickström
Mörnum. Född i
Mörnum 1839.
Listers hd.

2599

Upptecknat av
Olle Thulin
Sept. 1929.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Fåglarna/Skatan och skatbled som botemedel./.

Det var tur, när skatorna byggde på gården. Det gjorde de hemma, "Vickströms skator". Jag hade en bror, som hade lyte. Han blev som ett kreatur och ögonen stodo som på ett vilddjur, när han fick ett anfall. Jag gick till kloka Anna och sökte bot för honom. Hon ordinerade, att jag skulle skaffa tre skator och slakta dem. Blodet skulle så pojken dricka varmt. Jag hade så ett par pojkar arr skaffa mig tre nästan fullväxte skatunger. Dem högg jag huvudet av och tog blodet i en kopp. Pojken drack det så gärna, och sen fick han aldrig något anfall mera. Men sådant här kan man inte kalla trolleri.

Maria Vickström
Mörrum. Född i
Mörrum 1839.
Listers hd.

2599

Upptecknat av
Olle Thulin
Sept. 1929.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Midsommars dagg som botemedel.

Midsommareftons kväll skulle de lägga ut ett la-
ken eller en handduk på en äng. Sen ta in det så snart daggem fallit.
Daggen skulle samlas upp och gömmas på en flaska. Det hade de sen ett
bota både människor och djur med, när de blevo sjuka.

3
Maria Vickström
Mörrum. Född i Mörrum
1839. Listers hd.

2599

Upptecknat av
Oilo Thulin
Sept. 1929.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Skerver och hur det botades.

Om barnet hade likskerver, skulle det botas på följande sätt:
Man skulle gå med barnet till ett ställe, där det fanns ett lik. Vattnet skulle hållas genom likets fingrar i en skål. Detta vatten skulle barnet sedan dricka. Sen skulle det hivas runt över och under liket tre gånger. Två personer skulle stå och fly varandra barnet. Det var också någonting, som skulle läsas. Vidare skulle lintyget dragas av barnet och läggas med i kistan.

Maria Vickström
Mörnun. Född i
Mörnun 1839.
Listers hä.

2599

4.
Upptecknat av
Olle Thulin
Sept. 1929.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Villapaskott.

En gång, när min far var på en gård och sydde, skulle han gå ut och kasta sitt vatten. Han råkade då komma i vägen för ett villapaskott. Benen svullnade upp på en gång, och han alldeles föll ihop. Men uppe i byn fanns en kvinna, som kunde bota det. Hon sköt med något hemma hos sig. Det hjälpte, och far blev bra. Villapaskott kommer och far i luften. Det är väl troll, som skjuter den.

Maria Vickström
Mörrum. Född i
Mörrum 1839.
Listers hd.

2599

5
Upptecknat av
Olle Thulin
Sept. 1929.

LUNDS UNIVERSITET
FOLKLIVSRESEARCH

Ont i öronen/när mjölken kokade över.

Om mjölken kokade över på spisen, fick de ont i öronen.

Jag hade en tös, som fick värk i öronen därav. Jag gick och sökte Klara Anna, som alla gjorde på den tiden. Hon sade, att jag skulle ställa en gryta litet på sned, och sen låta den koka över. Det, som kokade över, skulle jag låta rinna på ett fat. Sen smörja öronen med detta. Det hjälpte, och tösen blev bra i öronen.

De kastade^e/alltid några saltkorn i mjölken, som såldes från en gård.

Maria Vickström
Mörrum. Född i
Mörrum 1839.
Listers hd.

2599

6
Upptecknat av
Olle Thulin
Sept. 1929.

UPPER UNIVERSITETS
FOLKMINNESBOK

När brödet blev dåligt.

När brödet blev dåligt, skulle de nästa gång stjäla en
ugnskvast och sopa bakugnen med. Gick ej det, skulle de stjäla tre
vödspånor och kasta in dem först i bakugnen. Då blev brödet bra igen.

Maria Vickström
Mörrum. Född i
Mörrum 1839.
Listers hd.

2599

7
Upptecknat av
Olie Thulin.
Sept. 1929.

LÖRDAGS-
FÖLJNINGEN

Kloka Anna.

En kväll, när kloka Anna var liten, skulle det ha kommit en vandringsman till hennes hem. Hon bad hennes mor få ligga där över maten, och det fick hon. På morgonen, när de vaknade, var han redan försvunnen, men hon hade lämnat en bok kvar. Den började nu Anna läsa i, och det skall ha varit ur den, som hon hämtat sin klokskap. Vem den där vandringsmannen varit, fick de aldrig reda på. Kloka Anna var en fäsligt snäll människa. Hon gjorde ingen något illa. Men hon kunde allt, som hon ville och kunde bota alla sjukdomar och se allt.

Maria Vickström
Mörrum. Född i
Mörrum 1839.
Listers hd.

2599

8
Upptecknat av
Olle Thulin
Sept. 1929.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Bortbytingar.

Barnen voro mycket ömtåliga, innan de voro kristnade. Man fick vaka över dem för jännan. Trollen ville gärna ha de kristnas barn och lämnade sina egna i stället. Bortbytingar, som trollungarna kallades.

Första vattnet ett barn tvättades i gömde för att användas, när barnet blev sjukt.

9
Maria Vickström
Mörrum. Född i
Mörrum 1839.
Listers hd.

2599

Upptecknat av
Olo Thulin
Sept. 1929.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Vätterna kunde dra undan barn.

En gång, när mor hade ett nyfött barn hos sig i sängen, vaknade hon om natten och saknade barnet. Hon blev alldeles ifrån sig. Men hon hörde barnet pipa någon stans. När hon sen tänkte, hittade hon det indraget under sängen. Det var vätterna som dragit av med det. Sen hade alltid mor ett vättaljus/likasom ett vanligt ljus och gult till färgen/hos sig i sängen, när hon hade ett barn, som inte var kristnat. Det skulle skydda dem. Sen fick jag det och har alltid haft det, när mina barn varit okristnade. Vätterna kom från bergen eller jorden. De kunde också suga blod från barnet.

Maria Vickström
Mörrum. Född i
Mörrum 1839.
Listers hd.

2599

10.
Upptecknat av
Olle Thulin
Sept. 1929.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Necken.

Han kunde skapa sig till människa och allt.

Men alltid hade han en hästfot. I bland spelade han på fiol. Det var många, som sade, de sett honom. Det var farligt komma ut för honom, ty han lurade folk med sig ner i ån. Många gånger, som barn blev jag varnad för necken.

11.
Maria Vickström
Mörrum. Född i
Mörrum 1839.
Listers hd.

2599

Upptecknat av
Olle Thulin
Sept. 1929.

LIVS UNIVERSITETS
FOLKLIVSARKIV

Vita ormar./Ligga på skatter/.

Vi voro en gång några stycken ute och plockade hinnobär långt ute i markerna. Det var, när jag var liten tös. Då fick vi se en vit orm i ett buskanår. Vi blev så rädda, att vi sprungo. När vi kom hem och berättade, att vi sett en vit orm, sade de hemma: "Där skulle ni ha kastat stål, så kunde ni sen ha hittat en skatt där."

Maria Vickström
Mörrum. Född å
Mörrum 1839.
Listers hä.

2599

12
Upptecknat av
Olle Thulin
Sept. 1929.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Ormar./Tur ha ormar i ladugården/.

Det fanns en gubbe här i Mörrum, som tog så många ormar, han kom åt. Han kunde också bra med dem. Sen sålde han ormar till bönderna. Dessa brukade borra hål i fotträdet i ladugården och stoppa ner en orm där. Då skulle det bli tur i ladugården. Det var också tur med ormar nära husen, och där fick de ej röra en orm.

Marie Vickström
 Mörrum. Född i
 Mörrum 1839.
 Listers hd.

2599

Upptecknat av
 Olle Thulin
 Sept. 1929.

LUNDS UNIVERSITETS
 FOLKMINNESARKIV

Lik./Psalmbok och sax i kistan, äldglöder i tvättvattnet m.m./.

De brukade lägga en psalmbok och en sax vid fötterna i kistan. På en del ställen var det bara medan liket stod ovanjords. En gång har jag sett, att de lade äldglöder i vattnet, som liket tvättats i, och kastade det sen efter liktåget. Det var för att ej den döde skulle gå igen. Hade barn lyte, skulle de tvättas i samma vatten, som liket tvättats i. Så lägga ett lintyg, som barnet haft, med i kistan. Var det barnets moder, som var död, skulle man bedja henne ta lytet med sig i gravon. En av mina söner hade en mycket elak liktorn. Jag band om den en klut och lade sen kluten i en likkista. Tösen blev bra.

Blekinge.

Maria Vickström
Mörrum. Född i
Mörrum 1839.
Listers hd.

2599

Upptecknat av
Olle Thulin
Sept. 1929.

14.

UNIVERSITETS
FÖRKVINNEARKIV

Bröllop.

Äreportar uppsattes vid dörren och vid leas stolparna. En krona i toppen där ändarna möttes. Där hängde en stor krona med en mindre inuti. Lille Gimmur gick omkring på gården och blåste flöjt, när gästerna kommo. Var vigseln i kyrkan gick han före stassen och blåste under hela vägen. Vaf bröllopet inne i bya brukade de stassa och gå till kyrkan. Då hände det, att två karlar buro en äreport över brudparet på vägen till kyrkan. Stassen: Först speleman. Sen en tärna och en marskalk. Därnäst brudparet och sex tärnor och marskalken. Bruden var svartklädd med ett stort vitt tyllförkläde. En krona gjord av pappersblommor eller möjligen tygblommor. Så voro breda kulörta silkebånd fästade i kronan och hängde neråt ryggen. Vidare hade hon en guldkedja, som vanligen gick på lån. En stor bukett i handen och en liten fäst på ena axeln. Tärnorna hade också små buketter vid ena axeln. Vid trolovningen fick fästnön en psalmbok, en svampdosa och en så kallad gåveduk/ en blom-

2599

KONSTENS
FÖRMINNESARKIV

15.

mig silkeschal./ av fästemannen. När de så stassade till kyrkan, hade hon psalmboken i handen och gåveduken på armen. Han skulle också bestå blommorna. Bruden gav fästemannen en brudgunmaskjorta. Bröllopet varade alltid två och ofta 3-4 dagar. Men gästerna hade också en massa förning med sig. Pannkakor, siktebröd, ostar, bakverk med några papperblommor i mitten. Grötakoppar och kalvatekar. Efter vigseln var det kaffe. Sen fram på eftermiddagen merafton med ett stort smörgåsbord. Därefter började dansen. Första dansen dansade bara brudparet. Sen fick bruden bjuda upp och dansa med karlarna och brudgummen med fruntimren. Långt fram på kvällen blev det så middag. Klockaren skar steken och skötte om det vid bordet och bjöd. Han läste till och från maten och tackade för maten. På kvällen sköt de så fäsligt liksom när stassen var på väg till och från kyrkan. Klockaren sade så ifrån, hur dags vi skulle komma igen nästa dag. Det var vanligen vid 12 tiden. Dans och mat likadant den dagen, men det var inte svårt ha mat, när de fått så mycket förning. Andra dagen dansades kronan av bruden. Hon fick sätta på sig kronan igen och så under dansen passade någon på att rappa av den. Den skulle sen sättas kronan på någon tös, som man trodde snart skulle gifta sig. Dansa kronan av bruden var nästan det roligaste av allt ihop, och då skrattades det. Andra dagen fingo även barnen vara med och ha roligt. Tredje dagen bjöds ofta de fattiga.

Marie Vickström
Mörrum. Född i
Mörrum 1839.
Listers hd.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

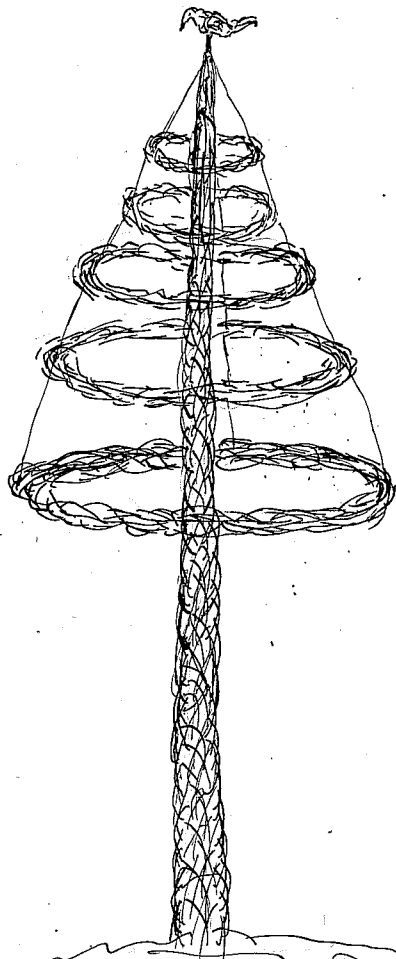
2599

Upptecknat av
Olle Thulin
Sept. 1929.

X

Midsommars firande.

Ungdomen samlades flera söndagar i förväg och gjorde kransar till majstången. Kransarna bundos av pappersblommor och målade äggskal. Papperblommorna gjorde tösarna själva av kulört papper. En 7-8 kransar till en stång. De sutto tätare upptill, där de voro mindre och blevo större längre ner på stängen. Själva stängen bands midsommar afton med boke och ekelöv. Sen samlades vi vid 6 tiden till dans och lek kring stängen. Det var alltid en midsommarsbrud förr här i Mörrum. Hon var klädd som en riktig brud. Med krona och med en massa silkeband, som hängde ner på ryggen. En pojke var brudgum. Han var klädd som vanligt men hade en liten blombukett i knäpphålet. Midsommarsbrud och brudgum dansade första dansen. Sen fick bruden dansa med de andra pojkarna, och det var hon som skulle bjuda upp. Det fick aldrig en tös göra annars förr i tiden. Det var fint få dansa en dans med midsommarsbruden. En spelaman, som kallades Lille Gunmar, spelade fiol. Vi höll på långt sen det var ljust på morgonen.

Y byggen en fågel eller
en stjärna. Kransarna av
sapporblommor och färgade
äggskal. Stången klädd med
kl- och bokelöv. Kransarna
sätare upphill.

Majstång, som den
såg ut i Maria Vickströms
barn- o ungdom här i Nörrunt

Maria Vickström
Mörnun. Född i
Mörnun 1839.
Listers hd.

2599

18.
Upptecknat av
Olle Thulin
Sept. 1929.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Midsommarkväst/Ha att röka kreatur och människor med/.

De skulle plocka en stor blomsterkvast vid "gamle mid-
sommar". Jag minns ej hur många dagar den var efter den vanlige mid-
sommar. Plocka en midsommarkväst, kallades det. Den skulle torkas, och
av den tog de sen, när de skulle röka sjuka kreatur eller människor.

Maria Vickström
Mörrum. Född i
Mörrum 1839.
Listers hd.

2599

19.
Upptecknat av
Olle Thulin
Sept. 1929.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Julnatten./Årsgång, de dödas julotta, vatten vin/.

De skulle julnatten vid 12 tiden gå runt tre kyrkor.

Detta skulle upprepas mer än ett år. Sen kunde de se, vad som kom att hända, men de fick ej tala om det. Julnatten samlades de döda i kyrkan och hade gudstjänst, innan de levande kommo dit. Klockan 12 julnatten var allt vatten vänt i vin.

Maris Vickström
Mörnum. Född i
Mörnum 1839.
Listers hd.

2599

Upptecknat av
Olle Thulin
Sept. 1929.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Julljusen.

På en del ställen brann julkvällen ett ljus för varje barn. Till och med för barn, som voro döda brann ljus. Vidare fanns två större ljus. Fars och mors ljus. De voro målade med römja och svallskränt. Ljusen brunno, tills man ätit kvällsmat. De skulle räcka nyårs- och trettondags afton också.

Maria Vickström
Mörrum. Född i
Mörrum 1839.
Listers hd.

2599

Upptecknat av
Olle Thulin
Sept. 1929.

21

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

Gå julaspöke.

Mot slutet av julen, vid trettondags tiden, klädde de ut sig och gingo julaspöke. Fruntimmer klädde ut sig till karlar och tvärt om. Sällan mer än två i sällskap, en karl och ett fruntimmer. De gingo till alla ställen, som de vågade besöka. När de kommo, sade de, att de voro främlingar, som ville ha litet traktering. De bjödös på mat och brännvin.

Maria Vickström
Mörrum. Född i
Mörrum 1839.
Listers hd.

2599

Upptecknat av
Olle Thulin
Sept. 1929.

UNIVERSITETS
FÖRHANDLINGAR

Stjärnsångare trettondags afton.

Tretton afton gick folk omkring med en stjärna och sjöngo en visa. Det var mycket gudfruktigt och anständigt. Brukade vara en 6-7 i sällskap. De två första baro stjärnan på en hög stång. Det var anordnat, så att ett ljus brann inne i stjärnan. Den strålade och det var så härligt se, när de kommo. De blevo bjudna på traktering liksom alla, som kom i jultid.

Maria Vickström
Mörnun. Född i
Mörnun 1839.
Listers hd.

2599

23.
Upptecknat av
Olle Thulin
Sept. 1929.

LISTERS FOLKMINNESBOK
FÖLKNINGSBOK

Vatten, som rann mot norr.

Vatten, som rann mot norr, gick de ofta och hämtade
förr, när någon blev sjuk. Barn togos ofta med och tvättades i sådant
vatten, när de voro sjuka. Vissa märkliga dagar gick de också efter vatt-
en, som gömdes, tills någon blev sjuk.

Register:

2599

24

Skabblad som botemedel för lyte	sida 1
Midsommardagg " " " människa o. djur	2.
Skorver och botemedel	3
Villaparkatt	4
Out i örnen, då snjötken kändes över	5
När brödet blev deligt, stak en ugghäst	6.
Kloka Anna	7.
Bortflyttingen	8.
Vättarna kunde den vredna kross	9.
Näcken: som en människa med Svartfot. Spelade ljud.	10.
Vita örnar: vaktat Matten	11.
Fur den örnar i ledugården	12.
Lika samt botande av Lyten	13.
Berörelse	14-15.
Midsommars frände i Mörum	16-17.
Midsommarskvast (människa o. djur sällades)	18.
Julnatton: åtgång. de dödas julotta	19
Vattnet blev vitt.	

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2599

25

Juljissen

sida

20

Hjå julavskåke

21

Stjärnsångare - Trettondedags afton

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

22

Vatten, som vann vint vann, botade sjuken

23